

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

عقاید؛ شناخت ایمان و کفر؛ ادیان، مذاهب و فرقه‌ها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: بختیار

تاریخ: ۱۳۹۵/۷/۳۰

پیش از دین اسلام یا پیش از محمد (ص) کدام دین وجود داشت؟ پیامبران گذشته دینشان چه بوده است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۲

دین همیشه نزد خداوند اسلام بوده؛ چنانکه فرموده است: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾^۱؛ «دین نزد خداوند اسلام است» و تأکید فرموده است: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾^۲؛ «و هر کس دینی جز اسلام اختیار کند هرگز از او پذیرفته نمی‌شود و او در آخرت از زیان کاران است» و اسلام به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است؛ چنانکه فرموده است: ﴿فَالِهَكُمْ إِلَهَ وَاحِدٍ فَلَهُ أَسْلِمُوا﴾^۳؛ «خدای شما خدایی یگانه است، پس برای او تسلیم شوید» و با این وصف، همه‌ی پیامبران از آدم تا خاتم‌السلام مسلمان بودند؛ چنانکه به عنوان نمونه فرموده است: ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾^۴؛ «ابراهیم یهودی یا نصرانی نبود، بلکه مسلمانی حنیف بود و از مشرکان نبود» و فرموده است: ﴿وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾^۵؛ «و ابراهیم پسرانش را به آن وصیت کرد و همچنین یعقوب که ای پسرانم! خداوند دین را برای شما برگزید، پس نمیرید مگر در حالی که مسلمان هستید» و پسران یعقوب علیه‌السلام به او گفتند: ﴿نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ

۱. آل عمران / ۱۹

۲. آل عمران / ۸۵

۳. الحج / ۳۴

۴. آل عمران / ۶۷

۵. البقرة / ۱۳۲

إِلَهِهَا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ»^۱؛ «ما خدای تو و خدای پدرانت ابراهیم و اسماعیل و اسحاق را می‌پرستیم که خدایی یگانه است و ما برای او مسلمان هستیم» و یوسف علیه السلام در دعای خود فرمود: «تَوْفَنِي مُسْلِمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ»^۲؛ «من را مسلمان بمیران و به صالحان ملحق کن» و موسی علیه السلام به قوم خود فرمود: «يَا قَوْمِ إِن كُنتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ مُسْلِمِينَ»^۳؛ «ای قوم من! اگر به خداوند ایمان دارید، پس بر او توکل کنید اگر مسلمان هستید» و ساحرانی که به او ایمان آوردند گفتند: «رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ»^۴؛ «پروردگارا! بر ما صبر فرو ریز و ما را مسلمان بمیران»، بل فرعون نیز هنگامی که غرق می‌شد گفت: «آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ»^۵؛ «ایمان آوردم که خدایی جز کسی که بنی اسرائیل به او ایمان آوردند نیست و من از مسلمانانم»، ولی از او پذیرفته نشد و سلیمان علیه السلام برای اهل سبأ نوشت: «أَلَّا تَعْلَمُوا عَلَيَّ وَأُنُونِي مُسْلِمِينَ»^۶؛ «که بر من برتری نجوید و در حالی به نزدم بیایید که مسلمانید» و حواریون به عیسی علیه السلام گفتند: «نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أُمَّتًا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بَأَنَّا مُسْلِمُونَ»^۷؛ «ما یاران خدا هستیم، به خدا ایمان آوردیم، پس شاهد باش که ما مسلمانیم» و نیکان اهل کتاب هنگامی که قرآن را می‌شنوند می‌گویند: «آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ»^۸؛ «به آن ایمان آوردیم، آن حقی از جانب پروردگاران است، ما از قبلش مسلمان بودیم».

آری، نخستین بار دین توسط ابراهیم علیه السلام «اسلام» نامیده شد و «مسلمانان» نامی بود که او برای اهل آن برگزید؛ چنانکه خداوند فرموده است: «مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا»^۹؛ «آیین پدرتان ابراهیم است، او شما را از پیش و در این (زمان) مسلمانان نامید» و این می‌تواند از آن جهت بوده باشد که پیش از او مسلمانان امتی نداشتند و او بود که امتی برای آنان بنیان نهاد؛ چنانکه خداوند فرموده است: «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً»^{۱۰}؛ «بی‌گمان ابراهیم امتی بود» و از قول او و پسرش اسماعیل علیه السلام فرموده است: «رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ»^{۱۱}؛ «پروردگارا! ما را دو مسلمان برای خود و از نسل مان امتی مسلمان برای خود قرار بده».

۱. البقرة / ۱۳۳
۲. یوسف / ۱۰۱
۳. یونس / ۸۴
۴. الأعراف / ۱۲۶
۵. یونس / ۹۰
۶. التمل / ۳۱
۷. آل عمران / ۵۲
۸. القصص / ۵۳
۹. الحج / ۷۸
۱۰. التمل / ۱۲۰
۱۱. البقرة / ۱۲۸

این در حالی است که یهودیان و مسیحیان و زرتشتیان، در برابر خداوند تسلیم نیستند و تبعاً مسلمان محسوب نمی‌شوند؛ چراکه به برخی پیامبران او ایمان آورده‌اند و به برخی دیگر کافر شده‌اند؛ چنانکه فرموده است: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمُ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾^۱؛ «هرآینه کسانی که به خداوند و پیامبرانش کفر می‌ورزند و می‌خواهند میان خداوند و پیامبرانش جدایی بیندازند و می‌گویند به برخی ایمان می‌آوریم و به برخی کافر می‌شویم و می‌خواهند میان آن راهی بگیرند، آنان همانا به راستی کافران هستند و ما برای کافران عذابی خوار کننده فراهم ساخته‌ایم و کسانی که به خداوند و همه‌ی پیامبرانش ایمان آوردند و هیچ یک از آنان را جدا نکردند، به زودی پاداششان را خواهد داد و خداوند آمرزنده‌ای مهربان است».

این نکته‌ی مهمی است که حضرت علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی، در مبحث «مفهوم اسلام» از کتاب شریف «بازگشت به اسلام»^۲ آن را تبیین فرموده؛ همچنانکه در مبحث «مسلمان بودن پیروان واپسین پیامبر»^۳ فرموده است:

«روشن است که پیروان هر پیامبر، از آنجا که در برابر اراده‌ی خداوند در رابطه با آن پیامبر و رضایت و کراهتی که از طریق او برای آنان اظهار کرد، تسلیم شدند، مسلمان بودند، تا آن گاه که پیامبر جدیدی برای آنان آمد. آن گاه کسانی از آنان که در برابر اراده‌ی خداوند در رابطه با آن پیامبر و رضایت و کراهتی که از طریق او برای آنان اظهار کرد، تسلیم شدند، بر اسلام خود باقی ماندند و کسانی از آنان که این کار را انجام ندادند، از اسلام خود خارج و مرتد شدند؛ چراکه مفهوم اسلام، تسلیم بودن در برابر اراده‌ی خداوند است و مصداق آن، قبول همه‌ی پیامبران او بدون تفاوت و تبعیت از آخرین پیامبر است؛ چنانکه خداوند فرموده است: ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾^۴؛ «بگویند به خداوند و چیزی که به ما نازل شد و چیزی که به ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط نازل شد و چیزی که به موسی و عیسی داده شد و چیزی که به همه‌ی پیامبران از جانب پروردگارشان داده شد ایمان آوردیم و فرقی میان هیچ یک از آنها نمی‌گذاریم و ما برای او مسلمانیم!» با این وصف، کسانی که در پی ظهور موسی علیه السلام،

۱. النساء / ۱۵۰-۱۵۲

۲. ص ۱۷۹

۳. ص ۱۸۵

۴. البقرة / ۱۳۶

از او تبعیت کردند، یهودی نشدند، بلکه اسلام آوردند، تا آن گاه که عیسی علیه السلام برای آنان ظهور کرد. در آن هنگام، کسانی از آنان که عیسی علیه السلام را تکذیب کردند، از اسلام خود مرتد شدند و کسانی از آنان که از عیسی علیه السلام تبعیت کردند، بر اسلام خود باقی ماندند، تا آن گاه که محمد صلی الله علیه و آله و سلم برای آنان ظهور کرد. در آن هنگام، کسانی از آنان که محمد صلی الله علیه و آله و سلم را تکذیب کردند، از اسلام خود مرتد شدند و کسانی از آنان که از محمد صلی الله علیه و آله و سلم تبعیت کردند، بر اسلام خود باقی ماندند؛ چنانکه خداوند درباره‌ی آنان فرموده است: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿۱۰۰﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿۱۰۱﴾ أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا﴾؛ «کسانی که آنان را پیش از آن کتاب دادیم، آنان به آن ایمان می‌آورند و هنگامی که بر آنان تلاوت می‌شود گویند که آن حق از جانب پروردگاران است، ما از قبل آن مسلمان بودیم؛ آنان به سبب اینکه پایداری کردند، پاداششان دو برابر داده می‌شود!» بنابراین، دین خداوند واحد است و همه‌ی پیامبران او مانند احکام مختلف آن هستند و همه‌ی کتاب‌های آنان مانند آیات مختلف یک کتاب‌اند و لزوم پیروی از پیامبر و کتاب واپسین، تنها به سبب لزوم پیروی از حکم و آیت ناسخ است که یک لزوم عقلی و عقلایی است و این معنای اسلام است >.

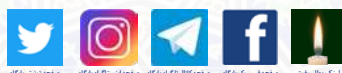
پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ جعفر سبحانی
 مجلس خبرگان رهبری

۱. القصص / ۵۲-۵۴

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ جعفر سبحانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.